

COM FER UN PROGRAMA PER A TELEVISIÓ

DE LA IDEA AL FORMAT

Enric Violan

Segona
edició

COM FER UN PROGRAMA PER A TELEVISIÓ

COM FER UN PROGRAMA PER A TELEVISIÓ

DE LA IDEA AL FORMAT

Enric Violan

**C • MUNI
CACIÓ //
ACTIVA
TELEVISIÓ**

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Edicions

A l'Eric i l'Edu, els meus fills

Els déus han marxat, ens queda la televisió.

MANUEL VÁZQUEZ MONTALBÁN

Índex

Pròleg, per Jaume Figueras	15
Agraïments.....	17
Nota d'aquesta edició	19
Introducció	21
1. L'emprendedor audiovisual.....	23
2. Introducció al mercat audiovisual.....	29
Les cadenes de televisió	31
Les productores	32
Els mercats de compra i venda dels productes audiovisuals.....	33
Costos d'adquisició de programes de televisió.....	34
Principals productores de Catalunya i Espanya.....	36
Principals cadenes de televisió de Catalunya i Espanya.....	37
3. Els gèneres de televisió	39
4. La idea, la creativitat i el talent.....	49
5. Protegir el format.....	59
El Registre de la Propietat Intellectual.....	60
Els autors d'una obra audiovisual	61
Els drets d'autor que es generen.....	61
La cessió dels drets d'autor	62
La gestió dels drets d'autor	62
Participació dels drets d'autor	62

Clàusula de reserva de drets	62
Drets dels intèrprets	63
Drets del productor	64
El Registre de la Propietat Industrial.....	64
6. La proposta.....	67
El pressupost	69
El pla de treball.....	72
7. Sistemes de producció.....	73
Producció pròpia	73
Producció associada.....	74
Coproducció	74
Producció externa.....	76
Sistemes de producció d'intercanvi.....	77
8. Tècniques de programació i audimetria	79
El consum de televisió a l'Estat espanyol.....	84
9. Patrocini	87
10. Màrqueting	89
11. Noves tecnologies	91
12. On, com i a qui presentar el projecte i defensar-lo.....	95
Normes per a la presentació de projectes de programes per a Televisió de Catalunya	99
13. Les plataformes en línia: l'<i>streaming</i>.....	101
14. Nous models de televisió	103
La importància d'un canal de comunicació de televisió per a les empreses	105
15. Marea TV: exemple de televisió innovadora i social	107
Contacte amb Marea TV.....	118
16. El <i>boom</i> de les sèries.....	119

17. La televisió en temps de pandèmia	121
18. Aplicacions i nova tecnologia a la televisió	125
Houseparty	125
Microsoft Teams	126
Webex	126
Livestorm	127
Jitsi	127
Zoom	128
Skype	128
19. <i>Cinema 3: exemple d'innovació en la gestió de producció</i>	131
Els festivals de cinema a la tele	131
Cannes, 1984	132
Com en el mite de Sísif	132
La importància de la feina ben feta	133
La mecànica	133
Revisió, muntatge i edició	134
Testimoni gràfic	134
20. Webs d'interès	137
21. Criteris de programació adreçats a professionals i productores	139
Criteris i prioritats	140
Objectius per canals	144
Bibliografia	147
Annexos	149

PRÒLEG

Conec i aprecio Enric Violan des dels inicis de Televisió de Catalunya. Sé de la seva enorme vàlua professional i també del seu sentit de l'humor. Per això, quan em va demanar d'escriure un pròleg per a un llibre que es titularia *Com fer un programa per a televisió*, vaig pensar que es tractava d'un text en la línia sarcàstica dels responsables de *Polònia*, de *Buenafuente* o del *Gran Wyoming*. És a dir, una guia de com vendre un producte que trenqués tots els rècords pensant en els instints més baixos dels espectadors. I no, és tot el contrari.

El que podem trobar a les pàgines següents és un dels instruments més útils que s'han escrit entorn de la creació televisiva. Violan l'encerta des del primer moment quan parla de la manca d'informació entre alguns professionals, de la feina complementària que fan els seus companys o del tipus de programa en què col·laboren. Tanmateix, en tots i cadascun dels capítols del llibre descobrirem aspectes poc coneguts de l'àmbit televisiu o suggeriments ben afortunats per aprofitar les hores d'espera en aeroports o a l'interior de mitjans de transport per veure què passa al nostre entorn. És el cas que s'explica de Susan Harris, la creadora d'una sèrie d'èxit universal com *Las chicas de oro*, quan va «conèixer» les seves futures protagonistes volant cap a les cascades del Niàgara... Igualment, ho sabrem tot sobre misteris aparentment insondables com els dels audímetres (responsables del famós *share*, un terme ja incorporat al nostre llenguatge quotidià) i rebrem savis consells per preparar-nos per a reaccions del tipus «no tenim pressupost» quan es presenta un projecte a algú de qui només els molt ingenus esperen un «sí» o un «no» com a resposta.

Com a conseqüència de la llarga experiència d'Enric Violan, el seu llibre ens obre els ulls a informacions i reflexions no solament útils per a professionals que estan a l'espera que els seus projectes es converteixin en realitat. És també un text indispensable per a qualsevol *malalt de tele*, i molt especialment per als *malalts incurables*.

COM FER UN PROGRAMA PER A TELEVISIÓ

I una petició final: com podria «col·locar» una idea sobre un programa en què uns quants directius de televisió se'n van una setmana a fer exercicis espirituals al Tibet mentre discuteixen sobre filosofia oriental?

JAUME FIGUERAS

AGRAÏMENTS

Per a aquesta nova edició del llibre, vull fer arribar el meu agraïment a: Jaume Farré, Miquel Valls, Pere Balañá, Karmele Marchante, Màgic Andreu, Toni Vizcarra, Manel Domínguez Navarro, Xavier Orteu, Xesco Canyelles, Diosdado Toledano, Ramon Franquesa, Rosa Cañadell, Toni Barbarà, Carlos Moschini, Pablo Moschini, Antonio Ibáñez, Encarna López, Cris Serrano, Àlex Ramón, Francisco J. Treviño i Joan Mestres.

Les seves opinions i experiències professionals han estat un complement extraordinari per a aquest llibre. El meu agraïment, respecte i admiració per a tots ells.

També per a tots i totes els que formen part de l'apassionant projecte que és Mareia TV, model d'innovació i responsabilitat social.

Vull donar les gràcies també al mestre i, sobretot, amic Jaume Figueras. És un honor que aquest llibre estigui prologat per ell.

Han estat útils les aportacions realitzades per Salvador Alsius, Xavier Atance, Laia Aubia de Higes, Josep Maria Bachs, Josep Maria Balcells, Ramon Colom, Lluís Es-carmís, Jordi Estadella, Anna Esteve, Antoni Esteve, Carmen Franco, Júlia Goytisolo, Francesc Illa, Miguel Ángel Martín, Ferran Mascarell, Marc Mateu, Jordi Teixidó, Jaume Figueras i Jaume Vilalta. El meu agraïment per a tots ells.

Un agraïment especial per a en Daniel Romaní.

Un record especial per a la senyora Rosa.

Vull dedicar el llibre a Josep Rebull, *in memoriam*.

A Albert Escofet, *in memoriam*.

A Albert Núñez Pérez, *in memoriam*.

A Pedro Miguel Ortells.

Al petit Nil, àngel de llum i amor.

A la meva Babi i la meva Iaia, sempre presents en la meva vida. Mai no us oblidó.

I a la Clara, la meva Rosebud.

NOTA D'AQUESTA EDICIÓ

Han passat moltes coses en el món de la televisió des que es va publicar aquest llibre el 2008. Però el que no ha variat és la importància de la creativitat, el talent, la intuïció i les ganes d'aconseguir un format per emetre. L'emprenedor audiovisual continua sent clau i bàsic. Aquesta edició actualitzada vol incloure els canvis tecnològics que s'han produït aquests darrers anys, així com les noves oportunitats que tan sols fa un temps eren impensables. Empreses, associacions, moviments socials i polítics, pimes, poden tenir el seu propi canal de televisió a Internet, i —el més important de tot— la creativitat, la innovació i la tecnologia el fan assequible, sostenible i amb un gran valor afegit, ja que permeten dirigir la comunicació *in house*.

La pandèmia que afecta el planeta també ha fet canviar la manera de produir i emetre per televisió. Aplicacions que s'utilitzaven per fer videoconferències, ara s'integren en la manera de produir continguts. I el que és més important: inspira la creativitat a l'hora de pensar i dissenyar formats o canals per a televisió. I amb uns costos reduïts.

En aquesta edició trobareu exemples reals i testimonis de projectes i professionals que estan treballant en la nova manera de fer televisió.

Espero que les eines que es descriuen en aquest llibre us puguin ser útils. Qui sap si algun dia coincidirem en la producció conjunta d'un programa o canal de televisió.

Benvinguts a la nova realitat!

INTRODUCCIÓ

«D'on surten les idees dels programes de televisió?», em deia la Rosa, la portera de casa els meus pares. La Rosa era una persona amable i extravertida que regalava un generós somriure a tothom qui entrava i sortia de l'edifici. Sabia que jo treballava al mitjà i tot sovint em feia consultes d'allò més diverses i curioses, i m'indicava quins eren els programes que, al seu parer, havien de continuar emetent-se i quins era millor que desapareguessin immediatament. Però, de totes les preguntes que feia, la que més em torbava era d'on sortien les idees dels programes.

Avui dia, molts —ja siguin de professió senzilla, com la Rosa, ja siguin alts executius— es continuen fent la mateixa pregunta. Doncs bé: el món és ple d'idees que poden esdevenir programes de televisió. I cada cop més, el que els programadors valoren i busquen amb delit són idees, bones idees. Com en tot procés creatiu, també l'origen de les idees dels programes de televisió és en la vida quotidiana. Observant, escoltant i sobretot analitzant el nostre entorn, se'ns pot acudir una bona idea. Després vindrà el més complicat: dur-la a la pràctica. *Com fer un programa per a televisió* té per objectiu explicar quines són les eines necessàries i el procés que cal seguir perquè una idea d'un programa de televisió —ja sigui original, ja sigui adaptada— arribi a emetre's. El lector hi trobarà aspectes tan diversos com el naixement de la idea, la protecció del format, el disseny del projecte, els costos, la producció... El llibre també dedica atenció a l'emprenedor audiovisual, una figura clau per tirar endavant un projecte de programa; al mercat audiovisual actual, cada cop més divers; als gèneres de televisió... El lector trobarà al final un apartat dedicat a webs d'interès del sector audiovisual a Catalunya i Espanya i un altre amb documentació (informes d'audiència, formularis per presentar un projecte, per demanar permís de rodatge...).

En els darrers anys he constatat entre els companys de professió que molts dels qui treballen diàriament a la televisió desconeixen bona part dels processos d'un programa: habitualment, un maquillador no coneix el formulari que s'ha d'omplir per registrar intel·lectualment un programa, un operador de càmera no sap els costos dels decorats...

COM FER UN PROGRAMA PER A TELEVISIÓ

Cadascú fa el seu paper, és clar; la televisió no s'escapa de la tendència creixent a la hiperespecialització. Aquest llibre s'adreça a tots ells; i també a estudiants del mitjà audiovisual, a escriptors i periodistes, i a tots els qui estan interessats a conèixer de prop el mitjà televisiu i vulguin saber els detalls —i les dificultats— que hi ha en el procés de creació i producció d'un programa. Però el destinatari número u del llibre és la persona —professional del mitjà o no— que té la intenció de presentar un projecte de programa per a la televisió —de qualsevol gènere— i vol conèixer tots els passos que haurà de fer.

Bona part del material d'aquest llibre es nodreix de la meva experiència professional, i també del contingut dels seminaris, conferències, postgraus i *master class* que he anat impartint en els darrers anys. A més, el llibre inclou comentaris i consells de diferents professionals del sector, amb la major part dels quals he tingut ocasió de treballar, que en matisen, exemplifiquen i reforçen alguns dels conceptes; a tots ells, els agraeixo sincerament la seva col·laboració. Qualsevol persona amb inquietud creativa pot fer un projecte per a un programa de televisió. Perquè arribi a emetre's, li caldrà el suport de professionals del sector, tenacitat i, és clar, molta sort.

Animo els lectors a continuar creant i proposant continguts. La tecnologia ens ajuda. Però, com sempre, el més important és la creativitat humana i la capacitat d'intuir el que pot funcionar o interessar, tant al públic com a les empreses.

En aquesta edició trobareu exemples reals i testimonis de projectes i professionals que estan treballant en la nova manera de fer televisió.

Espero que les eines que es descriuen en aquest llibre us puguin ser útils. Qui sap si algun dia coincidirem en la producció conjunta d'un programa o canal de televisió.

Bona lectura!